

Vergaderjaar 2021–2022

34 682

Nationale Omgevingsvisie

O

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juli 2022

Op 17 mei jl. heb ik u in de ruimtelijke ordeningsbrief¹ geïnformeerd over hoe het kabinet invulling wil geven aan nationale regie op de ruimtelijke ordening en onze traditie op het gebied van nationale ruimtelijke ordening in ere wil gaan herstellen.

De druk op de ruimte in Nederland is groot. We willen voldoende duurzame en betaalbare woningen, klimaatbestendige landschappen, meer biodiversiteit en natuurherstel, de omslag naar kringlooplandbouw, overstappen op schone energievoorziening, behoud van ons cultureel erfgoed en onze identiteit. We moeten en willen heel veel op een klein oppervlak. Het lijstje claims is haast oneindig. Dat vraagt om het maken van keuzes, het slim combineren van opgaven en sturing van het Rijk om onze ruimte eerlijk te verdelen. Als Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening (VRO) voer ik de regie om tot een ruimtelijk arrangement per provincie te komen en ben ik verantwoordelijk voor de aanscherping van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de versnelling van de uitvoering.

Om aan deze regierol invulling te geven presenteer ik uw Kamer graag de programma's NOVEX en Mooi Nederland. Met deze programma's geef ik ook verdere invulling aan de afspraken uit de ruimtelijke ordeningsbrief.

Goed rentmeesterschap staat hierbij voorop: de balans bewaren tussen het slim omgaan met ruimtevragers en de kwaliteit van onze leefomgeving. Zodat onze kinderen en kleinkinderen ook nog kunnen genieten van een mooi, groen, gezond en leefbaar Nederland, maar ook hun boterham kunnen verdienen en nog een betaalbare woning kunnen vinden.

¹ Kenmerk 2022-0000268154.

Programma NOVEX

Het programma NOVEX geeft regie aan het leggen van de ruimtelijke puzzel in samenwerking met provincies, gemeenten en waterschappen. Het zorgt voor samenhang in het ruimtelijke beleid, verbindt de 22 nationale programma's zoals benoemd in de ruimtelijke orderingsbrief en het versnelt de uitvoering door te sturen op heldere voorwaarden en concrete uitvoeringsafspraken. Hiertoe volgt het programma twee sporen:

Regie per provincie

In oktober leveren we 12 startpakketten aan de provincies. Het pakket bevat concrete doelen, ruimtelijke richtinggevende keuzes (vanuit de 22 nationale programma's), afwegingsprincipes, een instrumentenkoffer en bestaande fondsen en de relevante opgaven in de NOVEX-gebieden. Dit startpakket vormt de basis voor het leggen van de ruimtelijke puzzel per provincie. Dit gebeurt tussen oktober 2022 en juli 2023. Het Rijk en provincie werken vervolgens toe naar afspraken over nationale doelen en ruimtelijke keuzes, uitvoering en investeringsbeslissingen. In oktober 2023 komen het Rijk en de provincies tot een «ruimtelijk arrangement» waarin zij als overheden per provincie afspraken maken hoe zij de ruimtelijke puzzel naar de praktijk vertalen. Overheden zetten gezamenlijk hun beschikbare instrumenten en middelen in.

Regie in NOVEX-gebieden

In dit spoor werken Rijk en regio gezamenlijk aan een ontwikkelperspectief, uitvoeringsagenda en uitvoeringsafspraken per gebied. In de NOVEX-gebieden stapelen de nationale opgaven in het fysieke domein dusdanig dat een gebiedsgerichte ordening en prioritering van verschillende nationale opgaven noodzakelijk is om te kunnen komen tot de gewenste herbestemming en/of ingrijpende herinrichting.

De NOVEX-gebieden worden aangestuurd door een bestuurlijk duo van een Rijk- en Regiovertegenwoordiger, zoals opgenomen in de bijlage van het programmaplan NOVEX. De meest betrokken Minister fungeert als aanspreekpunt voor het kabinet en voor de bestuurder uit de regio. Vanuit de regio wordt in principe één bestuurlijke trekker naar voren geschoven die de regio-inbreng kan vertegenwoordigen. Ze dragen hierin beiden een procesverantwoordelijkheid om te komen tot een ontwikkelperspectief voor het NOVEX-gebied en het maken van uitvoeringsafspraken die gedragen worden door zowel het kabinet als de dagelijks besturen van de betrokken medeoverheden en andere partijen. Aangezien de opgaven in samenwerking met maatschappelijke organisaties en marktpartijen worden opgepakt is het opportuun om ook te bezien hoe zij hierin een rol kunnen krijgen.

Programma Mooi Nederland

Met het programma Mooi Nederland borgen we de belevingswaarde, gebruikswaarde én toekomstwaarde bij het ordenen van de ruimte. Met *wenkende toekomstperspectieven* en *concrete inrichtingsoplossingen op gebiedsniveau* laten we zien hoe we ons land kunnen inrichten met toevoeging van ruimtelijke kwaliteit.

We brengen in kaart welke impact de keuzes – die in de nationale programma's gemaakt worden – hebben op de ruimtelijke kwaliteit van onze leefomgeving. We gaan hierover de dialoog aan met de experts en maatschappelijke partners om zo te komen tot een gedeeld beeld van nationale en lokale inrichtingsuitdagingen, kansen en bedreigingen die

daardoor ontstaan. We brengen reeds ontwikkelde denkrichtingen, scenario's voor de toekomst, onderzoeken en goede voorbeelden samen. Met ontwerpend onderzoek maken we deze verschillende inzichten vervolgens hanteerbaar in een aantal toekomstperspectieven. En laten we zien hoe je stappen tussen nu en de verre toekomst kan zetten.

Gebiedsgericht ontwikkelen we concrete inrichtingsoplossingen voor complexe thema's. Hoe kun je bijvoorbeeld de biodiversiteit versterken en combineren met de transitie van de landbouw, recreatie en kleinschalige vormen van wonen en economische activiteit? En hoe kun je groot-schalige bedrijfsvestigingen in het landschap op laten gaan en combineren met andere opgaven? Of hoe verbeter je de leefomgevingskwaliteit van naoorlogse wijken? We ontwikkelen samen met partners handelingsperspectieven om opgaven in te passen en te combineren zonder in te boeten op ruimtelijke kwaliteit en deze waar mogelijk toe te voegen. Daarin bouwen we voort op wat er al is en voorzien deze oplossingen ook van concrete instrumenten: wet- en regelgeving, handreikingen, bestuurlijke afspraken of financiële arrangementen.

Een samenhangend ruimtelijk ordeningsbeleid

Naast de programma's NOVEX en Mooi Nederland werk ik ook aan de aanscherping van de NOVI. Daarbij bouw ik voort op de nationale programma's en de uitkomsten van NOVEX en Mooi Nederland. Sommige keuzes uit deze programma's zullen op een nationaal niveau vastgelegd moeten worden en juridisch vertaald moeten worden. Dat doe ik in de aanscherping NOVI. Daarbij hoort uiteraard een inspraak- en participatietraject.

Mijn collega-bewindspersonen in het fysieke domein en ik zien het als onze gezamenlijke en gedeelde verantwoordelijkheid om de verbouwing van Nederland in onderlinge samenhang vorm te geven. Samen zorgen wij ervoor dat in oktober de nationale ruimtelijke opgaven zo concreet mogelijk en zo veel mogelijk helder zijn. Daardoor kunnen provincies, gemeenten en waterschappen aan de slag om te komen tot provinciale arrangementen en gebiedsgerichte aanpakken in de NOVEX-gebieden. Hierbij staan we klaar om te helpen en om daar waar nodig te komen tot nadere nationale keuzes. Zo zullen de rijksoverheid en de medeoverheden gezamenlijk werken aan toekomstbestendig Nederland die wij door kunnen geven aan de volgende generatie. Bekeken zal nog worden, samen met lenW, waar in het proces een plan-mer passend is.

Voor verdere toelichting verwijs ik graag naar de programmaplannen, die ik als bijlage bij deze brief heb gevoegd.

De Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
H.M. de Jonge